

Nieuws van de Meetprogramma's Reptielen en Amfibieën

Vernieuwde handleiding

Begin 2021 is de 'Handleiding voor het monitoren van reptielen in Nederland' verschenen en per post verstuurd naar alle deelnemers van het Meetprogramma Reptielen. De vorige editie stamde alweer uit 2003 en was broodnodig aan een herziening toe. Het basisprincipe van het monitoren is niet veranderd: er wordt een op een lijntransect of binnen een vlak gelopen, waarbij uitgekeken wordt

naar reptielen. Uiteraard onder gunstige omstandigheden om reptielen waar te nemen. Dat is doorgaans als het niet te warm is, dat is namelijk het moment dat reptielen open en bloot liggen te zonnen om warm te worden. Het moment dat ze goed zichtbaar zijn. De aantallen worden per soort en stadium genoteerd en doorgegeven via:

<https://reptielen.meetnetportaal.nl/>

De enige nieuwe methode die is opgenomen zijn plaatjesroutes. Een methode die op voorhand wordt doorgesproken met de beheerder en RAVON waarbij reptielplaten worden uitgelegd. Alleen de waarnemingen onder een plaatje worden in deze gevallen gemeld. Zichtwaarnemingen tijdens de controle zijn losse waarnemingen die via Waarneming.nl of Telmee.nl gemeld kunnen worden. Het is trouwens geen methode die we promoten omdat wilde zwijnen kunnen huishouden onder de plaatjes. En reptielplaten worden geregeld door andere bezoekers als afval geclassificeerd en opgeruimd. Maar in enkele specifieke gevallen kan het een mooie aanvulling zijn in het Meetprogramma, vooral voor moeilijk waarneembare soorten als hazelworm en gladde slang.

Verder is de handleiding opgemaakt in dezelfde stijl als de herkenningsgidsen van RAVON. Naast de informatie over het uitzetten van routes en hoe te monitoren worden de reptielsoorten kort behandeld. Voor degene die de handleiding niet hebben, deze is nu ook digitaal te downloaden op: www.ravon.nl/Help-mee/Tellen/Reptielen/Vast-Traject.

Wissel regiocoördinatoren

Het afgelopen jaar zijn er enkele wijzigingen opgetreden onder

de regiocoördinatoren. Door persoonlijke omstandigheden heeft **Martin Albers** een stapje terug moeten doen, hij was actief voor het Meetprogramma Amfibieën in Twente. **Ruud Luntz** was Regiocoördinator voor de Natuurmonumenten-regio Duin en Kruidberg, Zuid-Kennemerland en is afgelopen jaar met wel verdiend pensioen gegaan. Zijn opvolger Boswachter Ecologie is **Hans Wondergem** en hij is de nieuwe aanspreekpersoon voor beide Meetprogramma's. Hans is niet onbekend met de duinen. Jarenlang heeft hij in de Noord-Hollandse duinen voor Staatsbosbeheer gewerkt. Stadsecoloog **Martin Melchers** heeft ook een stapje terug gedaan als coördinator binnen Groot-Amsterdam. Collega stadsecoloog **Geert Timmermans** neemt het stokje over, met name voor de coördinatie van de broeihopen in de regio. Al 25 jaar wordt de ringslang gesteund met aanleg en onderhoud van broeihopen in zijn kernleefgebieden. Afgelopen december heeft Geert een lezing gegeven op de 11de Noord-Hollandse Natuurdag

Regiocoördinator Drenthe Johan Scheeres stelt zichzelf voor

Vanaf 2014 monitor ik voor RAVON zowel reptielen als amfibieën en schep zo nu en dan naar vissen. Voor 2014 was ik ook al veel met amfibieën en reptielen bezig alleen hield ik alle gegevens voor mijzelf. Het niet doorgeven van gegevens heeft voor- en nadelen en ik ontdekte dat het veel meer nadelen heeft, met name met het oog op beheer. Wanneer er geen actuele gegevens bekend zijn wordt er doorgaans geen rekening met soorten gehouden en kan het gebeuren dat een populatie lokaal het loodje legt. Dus doorgeven van gegevens loont!

Ik noem mijzelf een natuurontdekker. Ik ben geïnteresseerd in veel dieren, planten en paddenstoelen, behalve vogels, die vliegen mij te snel. Het mag duidelijk zijn dat ik graag in de natuur ben, dat kan alleen, of met een groep. Ik ben ook actief bij het IVN, Landschapsbeheer en nog wat organisaties.

Tijd is soms wel een probleem want als het mooi weer is moet er eerst op reptielen jacht. We wonen inmiddels twee jaar in Assen, daarvoor in Hogeveen. Inmiddels heb ik rondom Assen alweer wat nieuwe telgebieden en nieuwe natuurgebieden ontdekt.

We gaan proberen om Drenthe weer enthousiast te krijgen voor het monitoren van de reptielen en amfibieën en daar wil ik graag aan meewerken. Er zijn veel nieuwe waarnemers binnen het Meetprogramma Reptielen en ik kom graag langs om de kneepjes van het waarnemen bij te brengen. Wie weet tot gauw voor een veldverkenning!

www.ravon.nl/Over-RAVON/Contact/Regionale-contactpersonen

met als titel: De ringslang in Amsterdam, historie en 25 jaar broeihopen (zie: <https://www.landschapnoordholland.nl/lezingen-11de-noord-hollandse-natuurdag>). In Drenthe gaat **Johan Scheeres** (zie kader) een zwengel geven aan de Meetprogramma's, naast oudgediende **Dick van Dorp**.

Covid19-pandemie

De Covid19-pandemie heeft onze (dagelijkse) aandacht. Het afgelopen seizoen zijn bijna alle publieksexcursies geannuleerd. Idem voor de kleine groepjes monitorders die we in het veld wilden ontmoeten ter kennismaking en kennisoverdracht. Een deel van de bezoeken zijn één op één afgelegd buiten in het veld. Gelukkig heeft het Ministerie van LNV vrij snel het belang van langdurige NEM Meetprogramma's onderschreven en opgeroepen toestemming te geven aan de monitorders van de Meetprogramma's, binnen de RIVM-voorschriften. Ook komend seizoen zullen we met beperkingen te maken krijgen. Op de RAVON-website wordt de laatste stand van zaken gedeeld (<https://ravon.nl/corona>), dus houd deze site in de gaten.

Ontheffingen

Regel voordat je het veld in gaat een **betredingsontheffing** bij de terreinbeherende organisatie! Ook als de route langs een openbaar pad ligt is het wenselijk een ontheffing aan te vragen. Als waarnemer ben je de ogen en oren in het veld en het is altijd goed om korte lijntjes te hebben met de beheerder. Meld misstanden, maar vooral ook leuke waarnemingen. De beheerder kan aanvullende eisen stellen (e.g. niet op zon- en feestdagen, lokaal rekening houden met andere soorten en eventueel aanvullende vragen). Het komt nog best vaak voor dat beheerders niet weten dat er ergens wordt gemonitord. Zeker tijdens de Covid19-pandemie is de recreatiedruk – en het toezicht – flink toegenomen. Het kan je een bon schelen!

Voor het vangen en verstoren van beschermde dieren (alle amfibiesoorten) is een verbodsbepaling van kracht middels de Natuurwet. Deze dien je bij je te hebben en kan worden aangevraagd via de RAVON-website. Echter de generieke ontheffing die we konden uitschrijven verloopt gedurende het veldseizoen. RAVON is druk bezig dit voor de tweede helft van het seizoen (en jaren erop) ook op orde te krijgen, daarvoor zullen alle geregistreerde monitorders per mail geïnformeerd worden.

Bsal

En, *last but not least*, het verzoek om je te houden aan het hygiëneprotocol in het veld om te voorkomen dat je als teller amfibieziekten verspreid. Op www.ravon.nl/Bsal staat alle informatie. Er zijn verschillende huis-tuin-en-keuken-manieren om laarzen en schepnetten te ontsmetten. Maar als je een beroep wilt doen op desinfectiemiddel kan dat door contact op te nemen met RAVON (kantoor@ravon.nl).

Ringslang in spouwmuur

Op 22 september 2020 kwamen we er tot onze grote verbazing achter dat er een ringslang huist in onze spouwmuur (Driemond, Amsterdam). In 2017 zat er op deze plek ook al een ringslang maar toen stond er nog een composthoop tegen deze muur aan. We namen dus aan dat de slang wel vertrokken zou zijn. De slang oogt gezond aangezien hij steeds wegduikt voor ons of onze kat.

Nienke Grimme

Dubbele staart

Jack van Schayk maakte op 1 juli 2020 deze foto van een zandhagedis met twee staarten in de tuin van Bezoekerscentrum De Hoep in het Noordhollands Duinreservaat te Castricum. Het betreffen secundaire staarten, die na het afbreken van de oorspronkelijke staart opnieuw gegroeid zijn. Een bijzondere waarneming.

